

Alternative modeller

av

postdoktor Hilde C. Bjørnland, Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo

Etter over to år med inflasjonsstyring kan Norges Banks målsetting om å oppnå en stabil inflasjon på 2,5 prosent evalueres. Norges Bank har som kjent en styringshorisont på to år, og med oppstart i 2001, er inneværende år første evalueringsår. Da er det jo selvfølgelig uheldig for Sentralbanken at inflasjonen i mange måneder på rad ikke bare har ligget under målet, men også under den utvidede målsonen på +/-1 prosent.

Selv om Norges Bank langt på vei har bidratt til å forklare hvorfor virkeligheten nå ble slik den ble, har fagdebatten i mye mindre grad vært opptatt av å analysere hvordan vi innenfor det nåværende mandatet kan nå målet. Isteden har det vært satt fokus på om mandatet bør utvides til å inkludere realstørrelser som BNP og arbeidsledighet eller forskjellige finansielle størrelser. Sofie Mathiassen satte fokus på finansielle størrelser i DN allerede 24. september i fjor, der hun viste til en rapport fra Bank of International Settlement, som argumenterte for at målet for pengepolitikken skulle utvides slik at man kunne identifisere farlige finansielle bobler og bruke pengepolitikken til å stikke hull på dem. Sist ute med forslag er tidligere administrerende direktør Einar Forsbak, som i DN 12. november i år argumenterer for at stabilitet i valutakursen skal vektlegges på lik linje med inflasjonen.

Det vil bli vanskeligere å nå målet om stabil inflasjon ved å utvide mandatet for andre størrelser, dersom vi bare har ett virkemiddel, nemlig renten. Forskningen er heller ikke entydig i om man vil oppnå mer stabilitet i inflasjonen ved å utvide målet til å inneholde f.eks. realøkonomiske størrelser. At reelle og finansielle faktorer virker side om side i den økonomiske utviklingen, er det imidlertid ingen tvil om. Av større betydning blir det da hvordan sentralbanken benytter seg av denne informasjonen når de predikerer inflasjonen. Norges Bank har som nevnt ikke truffet særlig godt i sine anslag på inflasjonen i inneværende år.

Interessant i denne sammenheng er derfor Siv Jensens kronikk i DN 15. november i år, der hun går til angrep på de tradisjonelle makroøkonometriske modellene som befinner seg i Norges Bank, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet, og som brukes til å lage prognoser på økonomiske variable. Siv Jensens fokus er at modellene ikke gir de ønskede resultatene i alternative økonomiske politikkscenarier, ved blant annet ikke å fange opp endringer i folks adferd etter store og vedvarende politikkendringer. I tillegg er de etter hennes smak for keynesianske. Jensen ønsker derfor å iverksette et forskningsprosjekt som har til hensikt å utvikle nye makroøkonometriske modeller som ikke har keynesiansk struktur.

Problemet med Siv Jensens forslag er at modellene hun vil benytte, de såkalte realkonjunkturmodellene, bygger på forutsetninger som ikke har funnet særlig støtte i empirien. Modellene sto særlig sterkt i USA på 1980- og 90-tallet, men har i den senere tid mistet mye av sin kredibilitet. Jeg må derfor si meg enig i med forskningsdirektør Ådne Cappelen i SSB, som i DN 21. november argumenterer for at realkonjunkturmodellene ikke er noe godt alternativ til SSBs makromodeller.

Der jeg imidlertid er enig med Siv Jensen, er at det nå er på tide å sette søkelyset på de makroøkonometriske modellene vi har i Norge. Det har vært en ensidig fokusering på store

strukturelle makroøkonometriske modeller i Norge siden 1960-tallet. Selv om modellene i dag er ny-keynesianske av natur og radikalt endret siden den første versjonen, har de internasjonalt i langt større grad blitt supplert med andre typer empiriske modeller. En type modell som lenge har stått sterkt i empiriske analyser USA men nå også etterhvert i flere europeiske land som Sverige, er små aggregerte modeller. I motsetning til de store makroøkonometriske modellene der mye blir bestemt eksogent utenfor modellen (såkalt skjønn i følge Siv Jensen), blir variablene i de små modellene i stor grad bestemt simultant. Isteden pålegger man et minimum av teoretiske sammenhenger, slik at modellen kan løses innenfor både ny-keynesiansk og realkonjunkturteori. Modellene har også vist seg svært nyttig i den pengepolitiske debatten, ettersom de tillater at finansielle og realøkonomiske størrelser kan virke simultant.

Med den kompleksitet av mekanismer som finnes i økonomien skal vi være heldige hvis vi klarer å fange opp en flik av hvordan den virkelige verden er. Det må derfor være en betydelig styrke hvis Norge kunne bygge opp mer, og supplerende, makroøkonomisk modellkompetanse til å utvide vår forståelse av virkeligheten. Hvis dette også kunne styrke Norges Banks prognoser for inflasjon, kan vi kanskje i fremtiden lettere nå inflasjonsmålet.